

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R.P. Clavdii Aqua-Vivae Societatis Iesv Præpositi
Generalis V. Meditationes In Psalm. 44. et 118**

Acquaviva, Claudio

Coloniæ Ubiorum, 1616

Zain, id est, Hæc. Octonarius Septimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50645)

Et exercebor in iustificationibus tuis. Pulcherrimus ordo iste, inquit S. Ambrosius, ut primò meditemur: & eorum præceptorum, quæ diligimus, sit nobis assuetameditatio. Meditatione enim mandatorum cælestium operis boni vsus inolefcit. Et paulò post. Subiecit, inquit, Propheta, Eleuauit manus meas ad præcepta tua, quæ dilexi nimis, (sic enim ipse legit) post meditationem etenim bonum est leuare actus nostros ad præcepta Dei, atque id facere cum caritate, & gaudio, ut non ex necessitate sit bonum nostrum. Et infra. Qui autem meditatur, & diligit, & actus suos leuat, ut faciat, quæ placeant Deo, is debet non negligere, nec transcurrere mandata diuina, sed exercere se in his, immorari plurimum, iustificationes Dei trebrò reuoluens sollicitæ mentis affectu.

Ex dilectione meditatione. Ex meditatione opus.

Ex opere exercitatio.

¶ Zain, id est, Hæc.

Octonarius Septimus.

49 **M**emor esto verbi tui seruo tuo, in quo mihi spem dedisti.

50 Hæc me consolata est in humilitate mea: quia eloquium tuum viuificauit me.

Q 7

51

51 Superbi iniquè agebant vsquequaque : à lege autem tua non declinaui.

52 Memor fui iudiciorum tuorum à seculo Domine: & consolatus sum.

53 Defectio tenuit me, pro peccatoribus derelinentibus legem tuam.

54 Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ, in loco peregrinationis meæ.

55 Memor fui nocte nominis tui Domine: & custodiui legem tuam.

56 Hæc facta est mihi: quia iustificationes tuas exquisiui.

49 Memor esto verbi tui seruo tuo, in quo mihi spem dedisti.

Meminisse Dei est facere. Non potest obliuisci Deus, sicuti nec meminisse, quia ipse sibi intellectus est, & oculus semper videns.

Dicitur autem meminisse, quando facit, quando liberat, quando nos benignè intuetur: sicuti obliuisci, quando deserit; & tentari, aut tribulari permittit vnde dicebat Propheta gemens.

Psal. 12.

Vsquequò Domine obliuisceris me in finem? vsquequo auertis faciem tuam à me? & alibi.

Exu-

Exurge, quare obdormis Domine? *Psal. 43.*
 exurge, & ne repellas in finem. Usque *Quā me-*
 adeo autem verba promissionis, & con- *mor Iu-*
 solationis, per quæ nobis spes non fallax *storum*
 tribuitur, statuit, & multiplicat, vt dicat *Deus.*
 fieri non posse, vt obliuiscatur nos multo *Isai. 49.*
 minus, quam vt sedula mater infantuli *16.*
 sui. Et item, habere se nos in manibus
 descriptos. Quod autem in manibus descri-
 ptum est, semper ob oculos versatur, vt
 obliuioni minimè tradi possit. Hoc autem
 verbo firmissima nobis spes datur.

Qui enim repromisit, veritas est. Quo-
 circa tenendam spei nostræ confessionem
 indeclinabilem Apostolus monet. *Heb. 10.*

Deinde potentia est, cui subest, cum
 voluerit posse: & qui omnia opera sua ex- *Psal. 110.*
 quisita in omnes voluntates suas fa-
 ciet.

Bonitas est, quæ non solum possit, sed
 etiam velit: imò adijcit, quod oratio nõ
 præsumit, faciens super id, quod peti-
 mus, aut intelligimus.

Non ergo aut fallaci promissione niti-
 tur, aut super arenam fundatur spes, cuius
 fundamentum verbum Dei est, hoc est ipsa
 illius promissio, qui deficere non po-
 test.

Quam etiam interdum seruis suis iure-
 iurando confirmavit, sicut in repromis-
 sione Abrahamæ dictum est. Per memetipsum *Gen. 22.*
 iuravi. Et ad David. Semel iuravi *Psal. 88.*

in sancto meo, si Dauid mentiar, vt iure
hoc loco subiungat.

50 Hæc me consolata est in humilitate
mea: quia eloquium tuum vi-
uificauit me.

Miseria
hominis
quanta.

6. 7.

Psal. 93.

Iob 2.

HAEC, id est, hoc. Carent enim neutro
Hebræi. Hoc ergo, vel hæc res, nimi-
rum promissio tua consolata est me in hu-
militate mea, id est, in afflictione, & humili-
atione. Quid ni cõsoletur suo verbo nos,
cum solus & verè amare nouerit, & mederi
possit? Quanta autem hominis humiliatio,
& quam multiplex quis explicet, quis vel
longissimè disputans exequatur: Humiliat
corpus, quia onerosum est, & animam
grauat, ac deprimit: locus quia exilium:
tentatio, quia inquietat, & vrget: hostis,
quia insidiatur: infirmitas, quia labitur:
persecutores, quia infestant: vt tota ipsa vi-
ta hominis, quæ à Iob militia, vel tentatio
nominatur, non minus verè humiliatio
dici possit: ac meritò confiteatur quis.
Nisi quia Dominus adiuuit me, paulò mi-
nus habitasset in inferno anima mea.
Quippe adeò humiliatus est homo ob na-
turæ debilitatem, aduersitates, & contem-
ptum, in quem incidit; vt etiamsi aliqua
in hac vita blandiantur temporalia, om-
nia humilitas sint. Nam ipsemet, vt flos
egre-

egreditur, & conteritur, & fugit velut vmbra; imò, vt qui dam Græcorum Poetarum sapienter addidit, vmbra somnium est. Quo quid humilius, quid abiectius?

Pindar.

Pyt. Od 8.

Psal. 38.

Sed luculenter id explicat psalmus, cum ait hominem in imagine, id est, in apparentia potius, & vmbra, quam in veritate rei solidæ pertransire: & proximè cuncta breuiter complexus. Vniuersa vanitas

Psal. 38.

omnis homo viuens. Quasi omnis homo vniuersa vanitas: in quo quicquid est vanitatis, & miseræ collectum sit. Et additur in Hebræo, Sela. Quæ vox, missis multis, quæ de illa disputantur, præsertim à D. Hieronymo ad Marcellam, duo notat.

Primum, si interpretemur, semper, vt Aquila, idem est, ac si dicamus, verum, stabile, fixum, quod dictum est: alterum, reuoluendam esse attentionem; & id, quod dictum est diligentius reuoluendum. Ergo nobis, cum dicimus hominem esse vniuersam vanitatem, profundius meditandum est. Hanc verò hominis infirmitatem

Sela iā

psalmis

quid.

Res humana quā

serbis, & exemplis Scriptura docet. Nunc videm naues humanæ negotiationis, & vilissimarum rerum ministras per contemptum, vt interpretari licet, vasa papyri

pellans, fortè, vt memores ludicarum vasa, quas papyraceas per ludum pueri solent fingere, intelligeremus, quæ voluntur in viris negotia, magis nomine à actorum ludis distare, quam re. Nunc muni-

Isa. 18.

*Nam. 3.**Iob 14.**Psal. 72.**Soph. 1.**Exod. 8.**10.**Dan. 4.*

Maxima
hominū
miseria
peccata.

Pf. 12.

munitiones firmissimas grossis frumt
comparans, qui statim vix excussa abore
in os comedentis decidunt. Nūc flori de-
cidenti: nunc somnio magnates, ac Prin-
cipes assimilans: nunc habitatores pilæ
totius orbis homines appellans: quasi vni-
uersa hæc terrarū moles pila lusoria videat-
tur. Exemplis autem, cum Reges poten-
tissimos Aegypti Muscis, & Ranis ebul-
lientibus Dominus compefcuit. Nunc lo-
custa, & brucho, & Cyniphe populos hu-
milians. Nunc Nabuchodonosor poten-
tissimum quōdam Regem in bestiam agri
redigens, & rore cæli conspersum cum te-
ris, & bestiis in campis atterens. O Regem
inclytum, qui vincus ferro, & ære in her-
bis tandem cum feris pabulum habuit, &
per septem annos scœnum, vt bos, com-
dit. Sed super omnia peccata, & infirmi-
tates humanæ, & tentationes, atque quo-
tidiana de via æterna periclitatio homi-
nem humiliat. Quanta humilitas cœcitas
mentis: tarditas ad bonum, pronitas ad ma-
lum? & cetera huiusmodi, quæ facilius mi-
serabili experientia discimus, quam nar-
rando enumeramus. In hac ergo omni-
moda humilitate, quæ consolatio esse
possit, nisi promissio Domini, & auxiliū
eius, qui suscitatur de puluere egenum, & de
stercore erigit pauperem? Ab hac itaque
quasi morte (quid enim nisi responsum
mortis inter hæc constituti habere possu-
mus?)

mus?)
lius viu
solation
mus.

si Super
qu
ui.

A Geb
abstr
tum, &
quæ tua
sola exe
exempla
nulla ve
declinar
tumuis a
tanda ab

Mem
cul
sum

A Bini
perde
los depo
custodien
ere eis,
tia tua o
consolati
& protec

mus?) eloquium Dei, & promissio illius viuificat: vt per patientiam, & consolationem Scripturarum spem habeamus. *Rom. 15.*

si Superbi iniquè agebant vsquequaque: à lege autem tua non declinaui.

Agebant iniquè, vel vt me sic à lege tua abstraherent, vel certè, vt conturbatum, & anxiu non sinerent meditari, quæ tua sunt. Alios ipsa peccantium vel sola exempla peruertunt, sed nulla exempla pellicere, nullæ deterrere minæ, nullæ vexationes compellere potuere, vt declinarem à lege tua: nec mente quantumuis anxia, & perturbata ab ea meditando abstrahi me sum passus. *Confantia infignis.*

Memor fui iudiciorum tuorum à seculo Domine, & consolatus sum.

A B initio nascentis mundi superbos disperdens mente cordis sui, de sede illos deponens, & exaltans humiles, tuos custodiens, non permittens homines nocere eis, & corripiens pro eis Reges, iudicia tua ostendisti: quorum memor merito consolatus sum. Nam lucem vultus tui, & protectionem in tuos non possum sine san- *Exempla diuinetela. Luc. 1. Ps. 104.*

- sanctæ spei thesauris intueri. *Quid enim*
In Abra- suadet recogitatus Abraham, nunc de for-
ham. nace Chaldaeorum eductus: nunc cum pe-
Gen. 11. regrinaretur in Gereris apud Abimelech
20. & 22. Regem, de carissima vxore periclitatus:
 nuncheredem filium non habens: nunc
 eum, postquam tandem susceperat, in
 spem contra spem credens, immolaturus
 in monte? En mille modis tentatus, & pe-
 riclitatus dextera manu tua protectus est:
 & semen illius non solum in propagine
 carnis, sed multò magis in electorum pro-
 genie, qui sectantur vestigia fidei illius, a-
 renæ maris, & stellis meritò comparatur.
- Et Isaac.** *Quid Isaac? siue cum à Patre alligatus su-*
 per struem lignorum ad immolationem
 petitur, sed Arietis mysteriò inter spinas
 hærentis, qui Christum præsignabat, libe-
 ratur: siue cum & ipse pro vxore in Gere-
Gen. 26. ris, & in puteorum effossione tentatur? De
 28.
Et Iacob. Iacob in omni peregrinatione eius, de pe-
Gen. 32. riculis à fratre Esau, de visione scale, & An-
Gen. 27. gelorum ascendentium, & descendentium,
 de occursum castrorum Dei, de primatu na-
 talium, & benedictione prærepta quis non
Et Ioseph. miretur? Sed omnem admirationem supe-
Gen. 37. rat historia Ioseph. *Quanta passus à fratri-*
& 39. bus? quanta per calumniam impudicæ
Pf. 108. mulierculæ? quanta in carcere cum ferrum
 pertransijt animam eius, donec veniret
Gen. 41. verbum Domini? Quomodo per somnia
 seruatus, & Aegypti Dominus factus est:
 ita

ut ut absque eius imperio nec manum,
 ut pedem in omni terra Aegypti quis- *Gen. 42.*
 quam moueret! & super fratres ipsos tan-
 tem, quod tantopere illi prohibere cona-
 erant, dominus constitutus, eosque sibi
 insensos, atque hostilia molitos, & impe-
 tro terruit, & alimentis pauit; & adoratus
 ijs est; & demum eos clementissimè, nec
 lacrymis amplexus suscepit: Quid Iob? *Et Iob.*
 Quam multis miserijs ad quantam ite-
 rum prosperitatem euectus est? ut in illo &
 patientiæ documenta, & diuinæ providen-
 tiæ experimenta haberemus? Quod & B. Ia-
 cobus Apostolus ijs, qui patiuntur, consi-
 derandum proponit. Ecce, inquit, beatifi- *Iacob 5.*
 catus eos, qui sustinuerunt. Sufferentiam
 Iob audistis, & finem Domini vidistis (in-
 telligo autem finem Domini, quem ille
 trageædiæ contulit, ac si dicat, consi-
 derate quid Iob passus sit, quid Dominus
 in illo præstiterit) quoniam misericors
 Dominus est, & miserator. Nisi quis malit
 ipsius Domini I E S V consummationem
 in Cruce, & consecutam inde celebritatem,
 & gloriam proponi. Et ita si mentem per
 generationem, & generationem traduco,
 inuenio (ut Matathias dixit) quia omnes *1. Mach.*
 qui sperant in eo, non infirmantur. Hæc *2.*
 sunt ergo iudicia, quæ summam mihi con-
 solationem pariunt, quod videam per va-
 rios casus, & discrimina semper te tuos,
 quasi pupillam oculi tui custodisse. Inde
 tam

Deut. 32.

tam vehemēter populum admonet Moyses. Memento dierum antiquorum: cogita generationes singulas: interroga Patrem tuum, & annuntiabit tibi maiores tuos, & dicent tibi.

¶ Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam.

HEbraeus, tremor, vel horror. Sed significantius dictum est, defectio, quasi deliquium, animi defectus, & virium languor. Non enim qualiscunque tristitia occupat seruum Dei cogitantem peccatorum transgressiones, sed omnino defectus animi. O quid facit caritas? Non enim pro sua vel iniuria, vel læsione contristatur, & ita grauius contristatur, sed pro legis dissipacione. Deficit autem & horret.

Peccata sunt iusto causa dolores.

Primò, quia contemnuntur Dei mandata.

Primò propter ipsam mandatorum suauitatem, & dulcedinem, quam non intelligi à peccatoribus vehemēter excruciat. Vt, si quis gemmam pretiosissimam, sibi que carissimam videat ab ignorantibus, & non cognoscentibus, tanquam lutum aestimari atque conculcari.

Secundo, quia Deus inhonoratur.

Secundò, quia Deus inhonoratur: quod illi insanabile vulnus est. Fieri enim non potest, vt quis Deum diligat, & de eius contumelia non ex animo afficiatur. Si enim

enim Abisay, filius Seruix non potuit patienter ferre contumelias, & maledicta, quæ Semei in Regem Dauid irreuerenter iaciebat, sed dixit. Quare maledicit Canis hic mortuus Domino meo Regi? Vadam, & amputabo caput eius. Quid faciat vir sanctus, cum Dominum totius Maiestatis, & omnium factorem, atque conseruatorem, ita tractari viderit?

2. Reg. 16.

Deinde, quia maximum-ipsis peccatoribus malum est. Caritas autem de proximi malo dolet ex animo: &, quo maius fuerit malum, eo magis dolet. Itaque eadem vna caritas, quæ de Deo neglecto dolet, dolet & de proximi malo. Et non directæ in nobis, sed vna dilectio est, vt ait S. Leo, quando & seruum seruire, & Dominum cupimus imperare.

Tertio, ob
damna
peccan-
tium.

Ser. 5. de
ieiun. 7.

Postremò, quia cernit non solum illos suo sine frustrari, sed etiam ipsum Deum: qui ideo legem dedit, vt remuneret (Nam transgressores punire iustitiæ est) sed malum Dominus non esse, quos puniret, sicut scriptum est. Nunquid voluntatis meæ timor impij, & non magis, vt conuertatur, & viuat? Quis ergo, si sensum Dei habet, non horreat, imò non deficiat, cum viderit Deum contemni, proximos peccando in æternum, ac sempiternum cadere malum; & tamen sine suo fine, talique fine, quod in ipsis est, insipientissimè frustrari?

mens.

Quartò,
quia &
ipsi pec-
catores,
& Deus
quodam-
modo si-
ne suo fru-
strantur.

Ezech. 18.

34 Cantabiles mihi erant iustificatio-
nes tuæ in loco peregrinationis
meæ.

Ipsa lex
Iusto pro
solatio.

ECce non modo grauiæ non sunt, sed
canticum sunt suauissimum ipsa præ-
cepta Dei: siue, quia homo spiritualis car-
nit, alijsque prædicat iustificationes ip-
sas: siue, quia canticum, & oblectamen-
tum ipsimet sunt, quæ aures, & animum
dulcissimè mulceant. Sed ubi: In loco, in-
quit, peregrinationis meæ. Considera ubi
sumus, & quæ adiumenta præparat nobis
Dominus: quæ non solum instruant nos in
via, & dirigant; sed etiam peregrinationis
fastidia alleuent, cordis aures mulceant, &
quasi perpetua delectatione confirmet.
Quæ miseria, quis stupor iucundissimis hu-
iusmodi adminiculis, & leuamentis non
viti? Quæ verò Christianorum in ore sona-
re cantica debent, nisi diuina? sicut Ephe-
sios, & Colossenses Apostolus cohortatur,
vt doceant, & commoneant semetipsos
psalmis, hymnis, & canticis spiritalibus
in gratia cantantes in cordibus suis Deo.
Sed ignorant hoc canticum surdi, ignorant
muti, qui diuinas laudes nec audire pos-
sunt, neque cantare. O miseram condi-
tionem nostram. Qui surdi omnino non
sunt, vt minimum quasi surda stri obtura-
tas

Ephess. 5.
Coloss. 3.

Pf. 57.

tas habent aures, si non cauda aspidis, saltem terra, atque luto; vel certè defluxionibus capitis, & perniciosis humoribus impeditas. Purgandæ aures sunt, purganda lingua, sed antè omnia cor, vt & audire canticum Domini, & decantare valeamus.

Memor fui nocte nominis tui Domine, & custodiui legem tuam.

Nominis dictum est pro ipso Domino, Nomen ac si diceret, Memor fui tui. Quod Domini, frequentissimum in Scripturis est. Vt, In id est Domine Dei nostri magnificabimur. Et, In nomine eius sperauimus. Et, Ostendam tibi omne bonum, & vocabo in nomine Domini coram te: cum Moses cureret videre ipsum Dominum. Verè enim qui videt eum, videt omne bonum: & nomen Domini apparet, cū ipse se ostendit. Videt. r autem mihi nomen non solum sonare maiestatem, & gloriam, sed etiam reuerentia, & amore ita vsurpari. Ex reuerentia quidem, quasi non audeant sancti viri nominare eum, qui ineffabilis est, & alioqui ipse sibi nomen est. Quemadmodum & Tetragrammaton ex reuerentia syllabis proprijs proferri non solet, & ineffabile: vnde & ἀνεφώνητος dicitur: nec pronuntiat, sed legitur Adonai. Ira Regius Psalter ait se memorem
 R fuisse

significat
 & quamdam reuerentiã.

fuisse nominis Domini. quod tamen nec substantiam ipsam Dei explicat, sed aliquid adumbrat, tamen ne sic quidem proferre audeat. Amor autem exprimitur, cum Propheta dicit. Nomen tuum, & memoriale tuum in desiderio animæ. Et in Exodo ab ipso Domino dicitur. Hoc nomen mihi est in æternum: & hoc memoriale tuum. Vult enim perpetuam nominis sui esse memoriam. Sed vox **רָחֵם** non solum memoriam significat, sed & odorem, quasi dicat, Solus odor, & memoria nominis tui excitat me, & confortat. Est quippe oleum effusum, quod suo odore currere adolescentulas, id est, animas faciat. Oleum, inquam, animam totam perungens, totam sanans, totam penetrans, totam confortans, totam vivificans, totam rapiens, totam transformans.

Cant. 1.

Epist. 136.

ad Marc. cell.

Dei nomina decem.

Primum, El.

Secundū, Eloim.

Tertium, Eloë.

Quartū, Sabaoth.

na ex Scripturis, quæ varias in simplicissima essentia proprietates significant. Primum est El, quod Spetuaginta Deū vertunt. Aquila Fortem, etymologiam sequutus transtulit. Secundum Eloim, & tertium Eloë, quæ ex El, deriuntur, ac proinde idem sonant. Quartum Sabaoth, id est, exercituum, vel virtutum, vel ornatuum: quia Angelorum, & Virtutum Dominus, ac militiæ cælestis, id est, ornatu stellarum factor, & arbiter est.

Quin-

IN PSAL. CXVIII.

387

Quintum Helion, quod excelsum sonat, & habetur in psalmo nonagesimo, *Quintum, Helion.*
Qui habitat in adiutorio Helion, siue Altissimi.

Sextum Qui est, vt Mosis dictum est. *Sextum, Qui est.*
Sum, qui Sum. Et Moses ipse. *Exod 13.*
Qui est, misit me. Ipse enim solus est, qui immutabiliter, & independenter idem est.

Quam in sententiam memini me legisse apud Eusebium Cesariensem, qui ex Plutarcho refert, in Delphici templi propyleis *Lib. 11. de prap.*
vbi scriptum erat. Nosce te ipsum, item *Euang ca.*
scriptum fuisse, Es. Quod Plutarchus ipse *7.*
sic explicat, tanquam Dei vox ad homines, qui ad ipsum accedunt, sit. *Plut. lib. de q.*
Nosce te ipsum, & homines, vbi se nihil esse cognouerint, vicissim ei respondeant, dicantque. Tu es, id ei, quod maximè Deo conueniat, tribuentes.

Septimum Adonai, quod Dominum *Septimū, Adonai.*
valet.

Octauum Ia, quod fortè ab esse deducitur, & habetur extrema syllaba in dictione *Octauum, Ia.*
Alleluia, Laudate Dominum.

Nonum Terragrammaton, & Ineffabile, quod per quatuor literas scribitur, & *Nonum, Tetragrā-*
mysterio iam predicto non pronuntiat. *maton*

Decimum Saddai, quod sufficientem *Decimum*
significat ad omnia: seu melius, sibi soli *Saddai.*
sufficientem, qui nullo indigeat, omnibus
superfluentem abundet: quod solius Dei
est. Que omnia, si simul ponantur, à adu-

R 2 biant

Spes ex
cōsidera-
tione ho-
rū nomi-
num.

Sap. 12.

brant nomen Domini, in quo speramus,
& cuius in nocte recordamur, spem nobis
maximam ingerere totius misericordie, &
felicitationis ab eo consequendæ. Nam &
fortis est, & potens; unde subest ei, cum vo-
luerit, posse: & Deus, quod omne bonū
complectitur: & Deus exercituum, cui
cælestis militia obsequitur, ut & hostes
prostrare, & amicos tueri nullo nego-
tio possit: cui & Angeli obediunt, & om-
nis cælorum ornatu, stellarum, Solis, &
Lunæ ad nutum seruiunt. Idem excelsus
est, quod malum appropinquare non pos-
sit: ut, qui apud eum commorantur, in-
tuto habitent: nec ad ipsum perungere
quisquam, nisi erectus, & tractus ab eo
villatenus valeat. Et, cum sit, qui solus, &
verè est, ac fons totius Essentie, & Esse,
inanitatem nostram, qui semper ad nihil-
lum tendimus, participatione sui ipsius,
quasi guttulas quasdam ex infinito pelago
sue deitatis aspergens, pro modulo, & me-
sura, quam ipse partitur, aliquid esse fa-
cit, tribuens singulis pondus, numerum
& mensuram. Quod autem & Dominus
sit, magnam seruis fiduciam præstat, qui
sub tanto Domino nihil debeant reformi-
dare. Ia verò Tetragrammati nominis
pars est, ut quasi pro captu nostro se se de-
mittens suavius capiatur. Iam Tetragram-
maton illud ineffabile, si ab esse derivatur,
ut nonnullis placet, idem significat, atque
Qui

Sap. 11.

Qui est. Sed non absque rationabili causa fatemur nos videre illud sub caligine, que apud Beatum Dionysium significat lucem inaccessibilem. Postremò sibi soli sufficientem illum esse, hoc docet, quod honorum nostrorum non indiget. Vel, ut in Hebræo est, quod bonum nostrum non ad illum. Quo fit ut & bona nostra humiliter ex illius dono cognoscamus, & ab eo fidenter, quicquid rectè volumus, petamus. Neque enim timendum est, ne ille in sua largitate deficiat, cui, quod donet, deesse non potest. Quis ergo in tanta nominum maiestate, & tot appellationum thesauris, ut Nazianzenus appellat, non omnino consolationibus affluat, sciens, quicquid de Deo dicitur, in suas utilitates redundare? Quam ob rem rectè dicit: Memor fui nocte nominis tui Domine.

Ep. 5. ad Doroth.

Psal. 15.

Sed, Memor fui nominis (ait Ambrosius) plena deuotio est. Hoc nomen inuocetur diebus, ac noctibus. Nullum tempus precandi vacuum sinat sancta deuotio preterire. Si studentes igitur doctrinis secularibus perparum somno indulgent, quanto magis, qui Deum cupiunt cognoscere, nõ debent somno corporis impediri? Hec ille. Imò addit nocte maximè id faciendum quia tenebræ operiunt nos, & pericula tentationum ingruunt: ac proinde tum maximè orandum Dominum præsidia postulanda, & cauendas illecebras, nec som-

Semper inuocandum nomen Domini.

Et nocte potissimū

Iliad. 2.

no indulgendum, nisi quantum necessitas postulet. Scimus autem & Homerum profanum alioqui Poetam, introducere quæpiam per somnium monentem Agamemnonem Regem, non licere hominem consilij tota nocte dormire. Sed memoria Domini fortius excitat nos, vt non immeritò

Cant. 5.

Sponsa gloriatur in Canticis, se non totam dormire. Ego, inquit, dormio, & cor meum vigilat. Et S. Hieronymus asserat. Sanctos ita dormire, vt etiam somnus illis oratio sit. Et infra David profiteatur.

*Epist. 22.**de cust.**virginis.**ad Eustochium.**Et nocte**tribula-**tionis.**Mich. 7.*

Media nocte surgebam ad confitendum tibi. Poterit etiam, qui volet per noctem intelligere tribulationes, & tentationes, quod non est infrequens in Scripturis, dicente etiam Propheta. Cum sedero in tenebris, Dominus lux mea est. His enim temporibus Dei meminisse maximum munimentum, & perfugium est suauissimum. Nec dubiè memoria continua Dei acerrimus stimulus est ad custodiam legis diuinæ, vt optimè coniungantur hæc duo, Memor fui nocte nominis tui, & custodiui legem tuam.

Et quia vicissim siue Dei memoria, siue spes in nomine sancto eius ex amore provenit, & inquisitione mandatorum, conuenienter adiungitur. Hæc facta est mihi, id est, hoc cōsecutus sum, vt scilicet memor essem nocte nominis tui, & custodire legem tuam, quia iustificationes tuas exquisiui.

¶ Heb.